

Alojzija Zupan Sosič

Slavnostni govor na podelitvi nagrad študentkam in študentom Filozofske fakultete

Univerze v Ljubljani

Zbornična dvorana UL, 16. 12. 2025

Spoštovana dekanja, prof. dr. Mojca Schlamberger Brezar, drage nagrajenke in nagrajenci, kolegice in kolegi ter cenjeni gostje!

Danes je poseben dan. V sredini veselega meseca proslavljamo največje dosežke naših študentov in študentk, kjer bomo slavnostno podelili Nahtigalove in dekanjine nagrade študentom Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Vsem iskreno čestitam, vse, ki boste danes z nami na tem prazniku, prisrčno pozdravljam.

Naprej pa zgodba. Prvi četrtek ta mesec smo se res lepo počutili. V drugem srečanju fakultetnega bralnega kluba Filobralnica Dvojina smo se pogovarjali od dveh pesniških zbirkah *Pridem takoj* Barbare Korun in *Medeni škandal* Gioconde Belli. Ker je bilo to veselodecembrsko srečanje, je uvodnemu pogovoru sledilo presenečenje – obisk pesnice Barbare Korun. Ta je poudarila, kako pomembno je, da se (zlasti danes) zavedamo, da smo vsi del družbenega tkiva, ki soustvarja svet, ter da je način našega (so)bivanja v njem bistvenega pomena. To dejstvo lahko razlagamo na različne načine, sociološko, antropološko, etično, lahko tudi literarno. Ali tako kot smo ga mi začutili ta večer. Ko smo govorili o svojem doživljanju pesmi obeh pesnic in reflektirali bistvene lastnosti njunih poetik, smo začutili neko pristno skupnost, katere vezno tkivo je poezija, recimo kar umetnost na splošno. Ter se čudili, kaj vse lahko izrazimo s slovenskim jezikom ter primerjali, kako je podobne teme in poglede upesnila Gioconda Belli iz Nikaragve, ki je zaradi svojih naprednih političnih stališč morala zapustiti domovino.

Zakaj to pripovedujem vam, dragi nagrajenci in nagrajenke? Ker se vi še posebej zavedate, kako pomembno je ustvariti nekaj za skupnost, v vašem primeru nadpovprečno diplomsko ali magistrsko nalogo, ki bo lahko koristila tudi drugim. Vaše naloge so pokazale, da ste vsi del družbenega tkiva, ki soustvarja svet, ter da je način našega (so)bivanja v njem bistvenega pomena, kar nam je omenila pesnica Barbara Korun. Pomembnost skupnosti je pred približno

stotimi leti **Ivan Cankar**, katerega 150 letnico rojstva bomo slavili naslednje leto, skozi usta Martina Kačurja takole izrazil: »Kaj bi bil jaz, če bi ne bilo v meni veliko hrepenenje, da koristim drugim, da jim darujem to malo, kar imam?«

Pri jadraniu med nezdravim egoizmom, celo patološkim narcisizmom, značilnim za današnji čas, in izpolnjujočo pripadnostjo skupnosti, je pravi kompas branje leposlovja. Ta nam nudi ne/predvidljivo estetsko ugodje, lahko pa nas tudi nauči premagovati najpogostejšo bolezen – **tesnobo**, ki jo največkrat povzroča osamljenost. Ob branju kvalitetne knjige namreč spoznamo razliko med samostjo in osamljenostjo. **Samost** je nujna za človeško kreativnost in tudi vi ste morali biti vsaj nekaj časa sami, da ste lahko spisali vaše naloge.

O nujnosti biti sam je zelo poglobljeno v več pesmih pisal **Srečko Kosovel**, pesnik, katerega boste naslednje leto še večkrat srečali, saj bo Kosovelovo leto. V pesmi Prerojenje, njeni zadnji kitici, o samosti zapiše tole:

Sam, sam, sam moram biti,
v večnosti sebe in v sebi večnost odkriti,
svoje prozorne peroti v brezdaljo razpeti
in mir iz onstranske pokrajine vase ujeti.

Tudi če je osamljenost posledica zasvojenosti z najrazličnejšimi ekrani, spet pomaga branje. O tej zasvojenosti je Ernesto Sabato, moralna avtoriteta Argentine, povedal tole: človek pred zaslonom je zares omamljen, in čeprav ne najde ničesar od tistega, kar išče, še vedno ostaja pred njim, nesposoben, da bi se dvignil in naredil kaj dobrega. Zakaj je tako pasiven, letargičen, ali celo tesnoben? Zaslon mu namreč jemlje voljo, da bi se lotil rokodelstva, prebral knjigo, postoril kaj doma, medtem ko bi poslušal glasbo in pil mate. Ali pa bi šel v bar s kakim prijateljem, se zapletel v pogovor s svojimi bližnjimi. Pretirana uporaba ekrana lahko celo ubije primarno željo po stiku z naravo, ki jo lahko ponovno obudimo, spet zaradi branja književnosti. O užitku v naravi poetično piše druga predstavnica jubilejnega leta – naslednje leto bo namreč tudi leto **Zofke Kveder**. V svoji črtici *V parku* takole: »Cvetje dehti, gozdiček za teboj, pokošeno seno po dolinicah, ozke steze se belijo na soncu, nebo je modro in čisto kot dekličje oko. Nad gorami drhti fina modrikasta prozorna meglica.«

Literarno branje, ki postaja na več načinov tudi tekmeč UI, vam lahko ponudi nekaj povsem drugega: hrepenenje in slast, potrpežljivost in zbranost misli, kar je zelo zgoščeno zapisala pesnica, ki sem jo omenila kot gostjo presenečenja v bralnem klubu. Drage nagrajenke in nagrajenci ter vsi ostali. Naj vam te štiri značilnosti zgostim z verzi Barbare Korun, ki je v svoji naslovni pesmi prve zbirke *Ostrina miline* odlično ubesedila bistvo umetnosti in znanosti; “Hrepenenje zadržati–ujeti. Slast v največjem naponu ustaviti–spraviti./Ostriti milino/.../Bolečino izluščiti./V ognju potrpežljivosti žgati,/zbranost misliti.”